

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej

Działania w obszarze readaptacji społecznej kierowane do osób po pobycie w jednostce penitencjarnej prowadzone w Ośrodku Readaptacyjnym Śląskiej Fundacji Błękitny Krzyż w Bielsku-Białej

Śląska Fundacja Błękitny Krzyż z siedzibą w Bielsku-Białej przy ul. Mostowej 1 od kilkunastu lat prowadzi działalność adresowaną do osób zagrożonych, bądź dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym wobec osób zwalnianych z jednostek penitencjarnych, zmierzającą do przygotowania tych osób do odpowiedzialnego życia w społeczeństwie, w szczególności do ich powrotu do życia społecznego, zawodowego i rodzinnego po okresie izolacji

Realizując działania z zakresu pomocy postpenitencjarnej wobec osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych Fundacja założyła 16 grudnia 2005 roku Ośrodek Readaptacyjny pozyskując na ten cel grant w ramach Programu PHARE 2003 „Wzmocnienie wymiaru sprawiedliwości”, na realizację projektu pod nazwą „Wolność - odpowiedzialność” czyli pilotażowy program readaptacji byłych więźniów oparty na ergoterapii. Ośrodek pierwotnie mieścił się przy ul. Romualda Traugutta 21 w Bielsku-Białej i przeznaczony był dla 11 pełnoletnich mężczyzn po pobycie w jednostce penitencjarnej, bezrobotnych i bezdomnych. Na terenie ośrodka uruchomiono warsztaty, gdzie w ramach ergoterapii dokonywano rozbiórki zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego.

Obecnie Ośrodek Readaptacyjny funkcjonuje przy ul. Bystrzańskiej 51a w Bielsku-Białej i dysponuje 20 miejscami hostelowymi z całodziennym wyżywieniem, w tym 10 miejscami dla mieszkańców Bielska-Białej zagrożonych wykluczeniem społecznym. Odbiorcami działań ośrodka są:

- osoby będące w trudnej sytuacji życiowej, między innymi mające trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z jednostek penitencjarnych,
- rodziny osób pozbawionych wolności oraz zwolnionych z jednostek penitencjarnych,
- osoby pozbawione wolności uczestniczące w cyklicznych spotkaniach odbywających się na terenie jednostek penitencjarnych, z którymi zawarte zostały porozumienia o współpracy, a także osadzeni z innych jednostek, którzy osobiście bądź za pośrednictwem administracji jednostek nawiązali kontakt w odpowiedzi na rozesłaną ofertę ośrodka.

Każda z osób przebywających w Ośrodku Readaptacyjnym objęta jest Indywidualnym Programem Readaptacji, którego głównym celem jest usamodzielnienie się danej osoby. Jest to program autorski stworzony przez kadrę ośrodka. Oddziaływania readaptacyjne w ramach programu ukierunkowane są na powrót byłych więźniów do czynnego i samodzielnego życia w społeczeństwie, wzmocnienie ich osobistych kompetencji, nabycie umiejętności radzenia sobie z problemami życia codziennego. Osoby objęte programem mogą korzystać ze wsparcia przydzielonego im opiekuna spośród stałej kadry ośrodka, a w razie potrzeby z kompetencji specjalistów takich jak: psycholog, pracownik socjalny, doradca finansowy, lekarz, mediator, prawnik, kurator sądowy dla dorosłych, terapeuta uzależnień.

Formy oddziaływań w zakresie readaptacji społecznej realizowane wobec osób przebywających w ośrodku:

- ergoterapia (terapia pracą) - jej celem jest nabycie i rozwijanie umiejętności związanych z wykonywaniem różnego rodzaju prac, w tym zadań zawodowych, by w ten sposób zwiększyć szanse na otwartym rynku pracy i przywrócić byłych więźniów do rzeczywistego udziału w życiu

społecznym i zawodowym. Ergoterapia odbywa się pod nadzorem terapeutów zajęciowych w wymiarze około 22 godzin miesięcznie. Ośrodek dysponuje terapeutami zajęciowymi, którzy legitymują się kwalifikacjami w zakresie stolarstwa, spawalnictwa, ogrodnictwa, usług ogólnobudowlanych, brukarskich i instalacji wodno-kanalizacyjnych,

- spotkania warsztatowo - treningowe w ramach pomocy psychoterapeutycznej:
 - „Aktywny na rynku pracy” - w trakcie spotkań prezentowane są różne formy aktywności na rynku pracy przy współpracy z instytucjami zewnętrznymi,
 - trening kompetencji społecznych - celem treningu jest nabycie przez mieszkańców ośrodka umiejętności ważnych dla satysfakcjonującego życia, między innymi podstawowych umiejętności interpersonalnych, budowania poczucia własnej wartości, budowania i wzmacniania motywacji, zarządzania swoim budżetem,
- wsparcie psychologiczne poprzez prowadzenie grup wsparcia (działania tygodniowe):
 - grupowe spotkania interwencyjno-kryzysowe „Społeczność Mieszkańców Ośrodka” - podczas spotkań omawiane są bieżące sprawy związane z pobytem w Ośrodku,
 - Grupa Rozwoju Duchowego” – są to spotkania odbywające się w grupie, aby lepiej poznać samego siebie, zrozumieć, co jest najważniejsze w życiu każdego człowieka, wyciszyć się, spojrzeć z dystansem na swoje dotychczasowe życie,
- alternatywne formy spędzania czasu wolnego: wycieczki, wyjazdy integracyjne, wyjścia na basen, kręgle, zajęcia sportowe, ogniska itp.,
- „Klub na wolności” - zajęcia klubowe odbywają się w ostatni wtorek każdego miesiąca w godzinach od 17.00 do 20.00. W klubie spotykają się osoby doświadczające pobytu w zakładzie karnym lub areszcie śledczym. Uczestnicy zajęć mogą uzyskać informację o instytucjach pomocowych w sytuacjach kryzysowych, ciekawych propozycjach spędzania czasu wolnego, skorzystać z kafejki klubowej.

Osoby korzystające ze wsparcia Ośrodka Readaptacyjnego zgłaszające problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz od czynności (hazard, komputer, Internet, telefon, zakupy, praca, seks, pornografia) mogą także korzystać z szerokiej oferty pomocowej

w innych placówkach Fundacji, takich jak poradnie leczenia uzależnień, oddział detoksykacyjny, Hostel dla Uzależnionych od Alkoholu, Stacjonarny Ośrodek Leczenia Uzależnień Behawioralnych.

Kluczowe znaczenie przy realizacji pomocy służącej skutecznej readaptacji społecznej osób zwalnianych z jednostek penitencjarnych ma nawiązanie efektywnej współpracy Fundacji z szeregiem różnych instytucji, służb i organizacji działających w obszarze pomocy skazanym i ich rodzinom, w tym z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej. Współpraca ta została zapoczątkowana w 2006 roku i związana jest z realizacją zadania publicznego pod nazwą „Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób” w zakresie prowadzenia działań readaptacyjnych skierowanych do mieszkańców Bielska-Białej dotkniętych wykluczeniem. Na okoliczność tej współpracy zostało zawarte Porozumienie, którego postanowienia określają, że Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej będzie udzielał informacji osobom mogącym potencjalnie stać się beneficjentami wsparcia udzielanego przez Fundację w ramach realizowanego zadania publicznego, ustali też z Fundacją każdorazowo wstępną informację o konkretnej możliwości udzielenia pomocy oraz jej zakresu dla osoby mogącej potencjalnie stać się beneficjentem wsparcia Fundacji. Fundacja i Ośrodek wyznaczyły także osoby do prowadzenia bieżącej współpracy w zakresie realizowanego zadania publicznego. Strony Porozumienia postanowiły ponadto, że będą uczestniczyć w cyklicznych spotkaniach, przeciętnie raz w miesiącu, związanych z omawianiem spraw

bieżących, dotyczących współpracy w zakresie realizowanego przez Fundację zadania publicznego.

Tab. 1

Liczba mieszkańców Bielska Białej dotkniętych wykluczeniem społecznym, objętych działaniami readaptacji społecznej w Ośrodku Readaptacyjnym w latach 2013 - 2017.

Rok	Liczba osób
2013	19
2014	15
2015	17
2016	18
2017	16

Działania Fundacji z obszaru pomocy postpenitencjarnej względem osób pozbawionych wolności, zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz osób im najbliższych, finansowana jest z dotacji celowych Ministerstwa Sprawiedliwości (aktualnie Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości, z budżetu Miasta Bielsko-Biała w formie wsparcia realizacji zadania publicznego z zakresu polityki społecznej pod tytułem „Prowadzenie działań readaptacyjnych skierowanych do mieszkańców Bielska-Białej dotkniętych wykluczeniem społecznym” oraz ze środków własnych Fundacji.